

JOSIP UŠAJ

ZAGREB KAKVOG NE VOLIM

Ušajev »Zagreb kakvog ne volim« prije svega je zbir njegovih zapažanja, koje je kamera bilježila kako bi nam otkrila i onu dimenziju koja svakodnevno i uporno nastoji promijeniti dobro nam poznatu sliku našeg grada te, na taj način, progovorila o problemu dehumanizacije gradske sredine.

Ovu izložbu doživljam kao poticaj da konačno gradske prostore započnemo uljepšavati, činiti ih toplijim i prisnijim, u kojima ćemo uživati, a isto tako od gradskih poslanika zatražiti da počnu iznalaziti rješenja kojima će se suprostaviti njihovoj daljnjoj dehumanizaciji. Autor se kroz ovu izložbu bavi detaljima, onim svakodnevnim i agresivno prisutnim, vizualno i likovno neprihvatljivim, socijalno otuđenim. Cijela je izložba niz takvih detalja – majstorski opisanih i obrađenih kroz selekciju sjajnih fotografija. Kada sam uporabio riječ »detalj« nije mi bila nakana dati joj prizvuk nečeg sekundarnog, jer u ovoj prezentaciji detalj je od bitnog značaja. Ako se prisjetimo stare i dobro nam znane istine da se i sam život sastoji od detalja, onda će u ovom kontekstu ta istina dobiti posve drukčiji oblik: ljepota jednog grada i ugodnost života u njemu dobrim dijelom upravo zavise baš od detalja. Ova izložba ne može posjetitelja ostaviti ravnodušnim, ona upozorava na značaj i ulogu ružnih detalja u gradskom ambijentu, onih koji nikoga ne mogu prosvjetliti ni oplemeniti, niti sredinu učiniti humanijom.

Sve što na izložbi susrećemo djela su »dobrog ukusa« i oni ne čine grad. U stvaranju gradskog života svaki pojedinac mora ponijeti svoj dio, kako bi, tek u zajedništvu sa svojim sugrađanima, ostvario nužne rezultate za dobrobit svoga grada.

Ušajeve nam fotografije progovaraju kako to u našem gradu danas i nije tako, jer nemali broj njegovih stanovnika, svojim ponašanjem i grubim devastiranjem, čini se, stvara »vrijednosti« za oblikovanje života po »vlastitoj mjeri«, ali ne i po mjeri smjernog odnosa prema zajedničkoj sredini, koja ljudima, svojim izgledom, mora omogućiti ugodniji i nadahnutiji život. Na slikama su prizori grada »kakvog oni vole«, koji se nikako ne podudaraju sa slikom koju bismo rado i na svakom koraku željeli vidjeti.

Novi izrazi »poslovnih nadahnuća« potisnuli su u tko zna koji plan ljepotu arhitektonskog izraza, pa tako i mogućnost čovjekova uživanja u stoljećima stvaranoj ljepoti. Čovjek koji je sve te doživljaje ostvario, kao i njegovo djelo, nije više centralna ličnost, nametnuo mu se neki drugi čovjek, onaj koji ne mari niti pita, on samo želi, no ne nastoji pribjeći ljudskom kompromisu kao mogućem obliku civilizirane komunikacije. On uopće ne razumije primarnost čovjekove okoline, prostora koji nas okružuje, jer ga ne shvaća, a većinom mu niti ne pripada. Prostori i objekti kojih se »dograbilo« nastali su kao izvor nadahnuća arhitekata i umjetnika minulih vremena i čine prezentne dijelove naše zaštićene jezgre. Svojevrsna ostvarenja arhitektonskih i plastičnih, kao i hortikulturnih detalja, sredstva su ozbiljnog načina promišljanja i izražavanja i upravo takva imaju svoje posebno mjesto i u našoj najživljoj suvremenosti kao oblici poimanja i uživanja u prošlosti.

»Naš opstanak, ali i čovjekova dominacija zasnivaju se na ljudskoj sposobnosti da se prilagođava sredini kao i da utječe na nju« (Kevyn Lynch, *Slika jednog grada*). Taj jednostavni izričaj potvrđuje nužnost prihvaćanja nastalih

promjena sa svim njihovim projekcijama na socijalne odnose unutar gradske zajednice danas. Svatko tko cijeni svoj grad očekuje od njegovih kreatora da mu ostvare mogućnost pronalazjenja njemu bliskog perceptualnog materijala, onog bliskog i srodnog s kojim se saživio i identificirao.

Ono što nam autorove fotografije otkrivaju samo su detalji poraznih činjenica o poimanju prostora, o njegovom »suvremenom« ruhu, žalosno su osmišljeni elementi koji bi trebali tvoriti identitet ambijenta. Svu tu »uličnu galanteriju« ne možemo prihvatiti čak ni u njenoj osnovnoj funkciji, već naprotiv, želimo ih naprosto izbaciti iz rakursa naših i najbenevolentnijih razmišljanja i ne tretirati kao vizualne senzacije, kao predmete koji u sebi posjeduju iole suvislu poruku.

I dok za druge u gradu ulične predmete ili hortikulturne opreme postoje kriteriji valorizacije, dotle kod ovih s kojima smo gotovo zatrpani, kao da uopće ne postoje niti su regulirane zakonske mogućnosti zaštite, upravo one koje stanovnika ili posjetitelja grada štite od

gomile vizualnih nesporazuma i nekusa, onečišćenja i devastacije.

Kako vrijeme i život donose cijeli niz elemenata ulične opreme koji se, nažalost, samo u neznatnom broju uklapaju u postojeće ambijente, unoseći novo i neprimjereno pulsiranje u naše zaštićene spomeničke cjeline. Od njih se traži da zadovolje i one funkcije koje joj nisu primjerene; ujedno to može biti i poticaj da ti novi elementi budu oblikovani načinom odgovarajućim sredini i mjerilu, da budu izraz htijenja ove izložbe. Nesuvislim i neosmišljenim pristupima, postojeće vrijednosti naprosto razgolićujemo, jednako kao i sami sebe.

Zdenko Kuzmić

JOSIP UŠAJ rođen je u Splitu 1934. godine. Živi u Zagrebu. Po zanimanju je diplomirani inženjer elektrotehnike, a specijalnost mu je rasvjeta starih gradova, monumenata i sakralnih objekata, u eksterijeru i interijeru. Među brojnim izrađenim projektima i studijama radio je i na rasvjeti većine primorskih gradova od Dubrovnika do Raba, kao i u Istri. U kontinentalnom dijelu Hrvatske projektirao je rasvjetu Osijeka, Požege, Vukovara, Iloka, Bjelovara, Siska i Karlovca.

U Zagrebu je, zajedno sa suradnicima, inicirao i izradio projekt obnove plinske javne rasvjete na Gornjem gradu i dijelu Kaptola (Opatovina), prema kojem je u siječnju 1988. godine u Muzeju grada Zagreba upriličena izložba »Nova rasvjeta Gornjeg grada«, a potom godine 1992. otpočela i njena obnova.

Godine 2002. dovršio je studiju svečane (spomeničke) rasvjete Zagreba naslovljenu »Zagreb i njegova svjetla«, a godinu potom i slični elaborat za Sarajevo.

Izvan Hrvatske, u Makedoniji, (Skopju) u Bosni i Hercegovini, osim u Sarajevu, radio je u Mostaru i Jajcu, kao i u Sloveniji na rasvjeti Pirana, Bleda, Otočca ob Krki, Mokrica te nekih objekata u Novom Mestu, Kranju i Brežicama, a u Crnogorskom primorju u Kotoru i okolnim mjestima.

U interijeru je projektirao rasvjetu za Eufrazijevu baziliku u Poreču. Osvjetljavao je i izložbeno-muzejske prostore: galeriju Meštrović u Splitu, izložbu »Četiri kipara otoka Hvara«, Posavski muzej u Brežicama...

Izlagao je u Sarajevu (2000) i Sisku (2001), popratno uz predavanje »Svjetla grada« i »Rasvjeta Siska«. Potom je održao samostalne izložbe u Karlovcu (2002), Osijeku (2003), Mostaru i Splitu (2004) i u Novom Mestu (2005).

Sudjelovao je svojim radovima na grupnim izložbama u Fotoklubu Zagreb i na međunarodnoj izložbi fotografija »Zagreb salon« (2004).

U profesiji, fotografija mu služi kao nužna podloga za rad. To mu je nesumnjivo koristan trening za ruku i oko. Otuda je trebalo učiniti posve mali korak da se uroni u jedan čudesan svijet koji bilježi fotografija, uzbudljiv i lijep, ali ga treba svakodnevno i uporno tražiti, kamerom bilježiti i drugima darivati.

KATALOG IZLOŽBE

Nakladnik:
MUZEJ GRADA ZAGREBA

Za nakladnika:
VINKO IVIĆ

Autor teksta:
ZDENKO KUZMIĆ

Lektura i korektura:
MARINA SMOKVINA

Grafičko i likovno oblikovanje
kataloga:
MILJENKO GREGL

Tisak:
LASERplus d.o.o.

Naklada:
500 kom

Copyright 2006.
MUZEJ GRADA ZAGREBA

IZLOŽBA

Autor ideje i fotografija:
JOSIP UŠAJ

Autor koncepcije izložbe:
ZDENKO KUZMIĆ

Likovno oblikovanje izložbe:
MILJENKO GREGL
ZDENKO KUZMIĆ

Promidžba i Marketing:
ĐURĐA SORIĆ

Tajnik izložbe:
BRANKO BEŠTAK

Obrada fotografija:
EFKE DIGITAL

Tehnička izvedba:
STJEPAN BOGEC
ZVONIMIR DEVJAK
TIHOMIR STANČEC
MATE STIPANDŽIJA
DAMIR ŽIVKO
IVICA ŽIVKO

SPONZORI:

digital @ efke
fotocentar

ZAGREB
KAKVOG
NE VOLIM

